četvrtak, 10. lipnja 2021.

P9_TA(2021)0287

Stanje vladavine prava u Europskoj uniji i primjena Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 o uvjetovanosti

Rezolucija Europskog parlamenta od 10. lipnja 2021. o stanju vladavine prava u Europskoj uniji i primjeni Uredbe 2020/2092 o uvjetovanosti (EU, Euratom) (2021/2711(RSP))

(2022/C 67/09)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir članak 2., članak 3. stavak 1., članak 4. stavak 3., članke 6., 7. i 13., članak 14. stavak 1., članak 16. stavak 1., članak 17. stavke 1., 3. i 8., članak 19. stavak 1. podstavak 2. i članak 49. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) te članke 265., 310., 317. i 319. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU),

— uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima,

— uzimajući u obzir Uredbu (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije ([1]) („Uredba o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava"),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 25. ožujka 2021. o primjeni Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 o mehanizmu uvjetovanosti u pogledu vladavine prava ([2]) i Rezoluciju od 17. prosinca 2020. o višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027., Međuinstitucijskom sporazumu, Instrumentu EU-a za oporavak i Uredbi o vladavini prava ([3]),

— uzimajući u obzir izvješće Komisije o vladavini prava za 2020. od 30. rujna 2020. (COM(2020)0580),

— uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća usvojene 21. srpnja 2020. i 11. prosinca 2020.,

— uzimajući u obzir sudsku praksu Suda Europske unije,

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. rujna 2018. o prijedlogu kojim se Vijeće poziva da, u skladu s člankom 7. stavkom 1. Ugovora o Europskoj uniji, utvrdi da postoji očita opasnost da Mađarska teško prekrši vrijednosti na kojima se temelji Europska unija ([4]),

— uzimajući u obzir odluku Suda Europske unije od 3. lipnja 2021. u predmetu C-650/18 kojom je odbijena tužba Mađarske protiv rezolucije Parlamenta od 12. rujna 2018. kojom je pokrenut postupak za utvrđivanje postojanja očite opasnosti da država članica teško prekrši vrijednosti na kojima se temelji Europska unija ([5]),

— uzimajući u obzir obrazloženi prijedlog Komisije od 20. prosinca 2017. u skladu s člankom 7. stavkom 1. UEU-a u pogledu vladavine prava u Poljskoj: Prijedlog odluke Vijeća o utvrđivanju da postoji očita opasnost da Republika Poljska teško prekrši vladavinu prava (COM(2017)0835),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 1. ožujka 2018. o odluci Komisije o aktiviranju članka 7. stavka 1. UEU-a u pogledu situacije u Poljskoj ([6]),

— uzimajući u obzir članak 132. stavak 2. Poslovnika,

A. budući da se Europska unija temelji na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina, kako je utvrđeno člankom 2. UEU-a;

([1]) SL L 433 I, 22.12.2020., str. 1.
([2]) Usvojeni tekstovi, P9_TA(2021)0103.
([3]) Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0360.
([4]) SL C 433, 23.12.2019., str. 66.
([5]) Presuda od 3. lipnja 2021., *Mađarska* protiv *Parlamenta*, C-650/18, ECLI:EU:C:2021:426.
([6]) SL C 129, 5.4.2019., str. 13.

B. budući da se očita opasnost od teškog kršenja vrijednosti iz članka 2. UEU-a od strane države članice ne odnosi samo na pojedinačne države članice u kojima se takav rizik materijalizira, već utječe i na druge države članice, njihovo uzajamno povjerenje te samu prirodu Unije i temeljna prava njezinih građana na temelju prava Unije;

C. budući da su Komisija i Parlament aktivirali članak 7. stavak 1. UEU-a u pogledu Poljske i Mađarske, nakon utvrđivanja očite opasnosti od ozbiljnog kršenja vrijednosti na kojima se temelji Unija; budući da je Vijeće u okviru Vijeća za opće poslove dosad organiziralo tri saslušanja s Poljskom i dva s Mađarskom;

D. budući da je Uredba o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava stupila na snagu 1. siječnja 2021. i da se primjenjuje od tog datuma;

E. budući da su u Uredbi o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava jasno definirani njezina primjenjivost, svrha i područje primjene te da u skladu s člankom 17. stavkom 1. UEU-a Komisija „osigurava primjenu Ugovorâ i mjera koje na temelju njih donose institucije”;

F. budući da primjena Uredbe o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava ne može biti podložna donošenju smjernica i da se smjernicama ne smije potkopavati namjera suzakonodavaca;

G. budući da u skladu s člankom 234. UFEU-a Europski parlament ima pravo glasovati o nepovjerenju Komisiji;

H. budući da je Komisija „potpuno neovisna” i da njezini članovi „ne traže niti primaju naputke od bilo koje vlade ili koje druge institucije, tijela, ureda ili subjekta” (članak 17. stavak 3. UEU-a, članak 245. UFEU-a), da je „odgovorna Europskom parlamentu” (članak 17. stavak 8. UEU-a) i da „osigurava primjenu Ugovorâ i mjera koje na temelju njih donose institucije” (članak 17. stavak 1. UEU-a);

I. budući da jedino Sud Europske unije ima ovlast poništiti Uredbu o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava ili bilo koji njezin dio i da u skladu s člankom 278. UFEU-a tužbe podnesene Sudu nemaju suspenzivni učinak;

J. budući da se financijski interesi Unije trebaju štititi u skladu s općim načelima sadržanima u Ugovorima Unije, a posebno s vrijednostima utvrđenima u članku 2. UEU-a, te u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja iz članka 317. UFEU-a i Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije ([7]) (Financijska uredba);

1. ponavlja svoje stajalište o Uredbi o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava, koja je stupila na snagu 1. siječnja 2021. i koja se u cijelosti izravno primjenjuje u Europskoj uniji i svim njezinim državama članicama za sva sredstva iz proračuna EU-a, uključujući sredstva koja su otada dodijeljena preko Instrumenta EU-a za oporavak;

2. poziva Komisiju i Vijeće da konačno prepoznaju hitnu potrebu za djelovanjem kako bi se obranile vrijednosti sadržane u članku 2. UEU-a i da priznaju da nijedna država članica ne može izmijeniti svoje zakonodavstvo, uključujući ustavne odredbe, na način da se smanji zaštita tih vrijednosti; smatra da je iskrena uzajamna suradnja među institucijama ugrožena ako druge institucije ne dijele u potpunosti bojazni Parlamenta i ne uzimaju ih u obzir; podsjeća da Parlament ima pravo glasovati o prijedlogu za izglasavanje nepovjerenja Komisiji i da može reagirati na nedostatnu suradnju Vijeća; poziva druge institucije da surađuju umjesto da ometaju napore za rješavanje trenutačne krize;

3. podsjeća da u skladu s člankom 5. Uredbe o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava „Komisija provjerava poštuje li se primjenjivo pravo i prema potrebi poduzima sve odgovarajuće mjere za zaštitu proračuna Unije”; smatra da je zbog stanja u pogledu poštovanja načela vladavine prava u nekim državama članicama potrebno hitno upotrijebiti Uredbu o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava;

([7]) SL L 193, 30.7.2018., str. 1.

4. potiče Komisiju da brzo reagira na ozbiljna kršenja načela vladavine prava koja su u tijeku u nekim državama članicama, a koja uzrokuju ozbiljnu opasnost u pogledu pravedne, zakonite i nepristrane raspodjele sredstava EU-a, posebno u okviru podijeljenog upravljanja, i da temeljito analizira je li potrebno bez odgode pokrenuti postupak predviđen u Uredbi o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava; ponovno poziva Komisiju da smjesta ispuni svoje obveze u skladu s tom uredbom i da propisno obavijesti Parlament o svim pisanim obavijestima upućenima predmetnim državama članicama, u kojima se navode činjenični elementi i konkretne osnove za kršenje vladavine prava, ili o svim istragama u tijeku; napominje da Parlament dosad nije primio nikakve informacije o takvim obavijestima;

5. izražava svoju zabrinutost zbog sve jasnijih naznaka o zlouporabi proračuna Unije i sve većeg rizika od takve zlouporabe kao sredstva za pogoršanje stanja vladavine prava u nekim državama članicama; žali zbog toga što Vijeće nije uspjelo ostvariti značajan napredak u provedbi vrijednosti Unije u tekućim postupcima u okviru članka 7. kao odgovor na prijetnje zajedničkim europskim vrijednostima u Poljskoj i Mađarskoj; ističe da su zbog neuspjeha Vijeća da učinkovito primijeni članak 7. UEU-a i dalje ugroženi integritet zajedničkih europskih vrijednosti, uzajamno povjerenje i vjerodostojnost Unije kao cjeline; apelira na buduća predsjedništva da redovito organiziraju saslušanja; preporučuje da Vijeće dotičnim državama članicama, kao daljnje postupanje nakon saslušanja, uputi konkretne preporuke, kako se navodi u članku 7. stavku 1. UEU-a, te da navede rokove za provedbu tih preporuka;

6. naglašava da se stanje vladavine prava u Europskoj uniji i dalje pogoršava unatoč brojnim rezolucijama i izvješćima Europskog parlamenta te postupcima zbog povrede i odlukama Suda Europske unije;

7. poziva Komisiju da upotrijebi sve dostupne instrumente, uključujući predmetnu uredbu, kako bi, među ostalim, riješila problem kontinuiranog kršenja demokracije i temeljnih prava u cijeloj Uniji, uključujući napade na slobodu medija i novinare, migrante, prava žena, prava LGBTIQ osoba te slobodu udruživanja i okupljanja; pozdravlja odluku velikog vijeća Suda Europske unije o odbijanju tužbe Mađarske protiv rezolucije Parlamenta od 12. rujna 2018. kojom je pokrenut postupak iz članka 7.; žali zbog toga što Komisija nije mogla na odgovarajući način odgovoriti na brojne probleme koje je Parlament istaknuo u vezi s demokracijom, vladavinom prava i temeljnim pravima u nekoliko država članica; poziva Komisiju da upotrijebi sve dostupne alate, uključujući i članak 7. UEU-a, okvir za vladavinu prava i postupke zbog povrede iz članka 19. stavka 1. UEU-a, te druge instrumente kao što su ubrzani postupak, zahtjevi za privremenu pravnu zaštitu pred Sudom i tužbe uslijed neprovedbe presuda Suda; traži od Komisije da izričito navede razloge ako odluči da neće koristiti alate koje je preporučio Parlament;

8. naglašava da je važno podržavati i jačati suradnju između institucija EU-a, država članica, Europskog ureda za borbu protiv prijevara (OLAF) i Ureda europskog javnog tužitelja (EPPO); pozdravlja činjenicu da je EPPO započeo s radom 1. lipnja 2021.;

9. ističe da je godišnje izvješće o vladavini prava odvojen alat kojim se dopunjuje Uredba o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava; poziva Komisiju da nalaze godišnjeg izvješća iskoristi u svojoj procjeni za potrebe Uredbe; poziva Komisiju da u svoje godišnje izvješće o vladavini prava uvrsti zasebno poglavlje s analizom slučajeva u kojima bi povrede načela vladavine prava u nekoj državi članici mogle utjecati, ili postoji opasnost da utječu, na dobro financijsko upravljanje proračunom Unije na dovoljno izravan način;

10. žali zbog toga što od stupanja Uredbe na snagu Komisija nije uputila niti jednu pisanu obavijest državama članicama, unatoč mnogim razlozima za zabrinutost u pogledu kršenja vladavine prava utvrđenima u Izvješću Komisije o vladavini prava za 2020. i unatoč dvama aktualnim postupcima iz članka 7., koji utječu na dobro financijsko upravljanje proračunom Unije i koje države članice još nisu riješile; napominje da nedjelovanje u skladu s člankom 5. stavkom 1. i člankom 6. spomenute uredbe predstavlja odbijanje Komisije da ispuni svoje obveze iz te uredbe;

11. podsjeća da je Parlament u svojoj Rezoluciji od 25. ožujka 2021. o primjeni Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 o mehanizmu uvjetovanosti u pogledu vladavine prava zadao konkretan rok Komisiji te s razočaranjem napominje da Komisija nije ispunila svoje obveze u tom roku; ističe da je to dostatna osnova za pokretanje sudskog postupka protiv Komisije u skladu s člankom 265. UFEU-a;

12. žali zbog toga što Komisija do 1. lipnja 2021. nije odgovorila na zahtjeve Parlamenta i pokrenula postupak utvrđen u Uredbi o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava u najočitijim slučajevima kršenja vladavine prava u EU-u; nalaže svojem predsjedniku da najkasnije u roku od dva tjedna od datuma usvajanja ove Rezolucije, na temelju članka 265. UFEU-a, pozove Komisiju da ispuni svoje obveze iz spomenute uredbe; ističe da će Parlament, kako bi bio spreman, u međuvremenu

odmah započeti s potrebnim pripremama za mogući sudski postupak protiv Komisije u okviru članka 265. UFEU-a;

13. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Komisiji, Vijeću i državama članicama.